

Sermo de oratione

Sequitur carmen

optatum eiusdem.

Lilij flores rutilantis auri
Francie scuto/saphiri coloris
Enitet/ois cor habes piū/dic
Lilia crescant

Lilij flores/solito magis sunt
Inter vrticas tribulosq; spinis
Obsiti densis/miserante christo.

Lilia crescant.

Lilij flores variū suborti
Hunc sunt prius et fuerunt
Stipitem solus tenet hic in ipso

Lilia crescant.

Lilij flores scelus o pudendum
Unguibus curuis lacerans leo trux
Istius votis phibebat vsum

Lilia crescant.

Quisquis es francus fidei probate

Poste sublato domino volente

Vocē precelsa reboato dicens

Lilia crescant

Lilij flores Dionisius olim

Francie fertur domui dedisse

Quis obtentu p̄cibusq; dignis

Lilia crescant.

Gulcus ingrati/stolidum/pphanum

Cladibus diris meritum perire

Obstreps tali iubilo decenti

Lilia crescant.

Jure qui francos regis et coronam

Corde deuoto reuerere christum

Relibens totum sibi da iubebit

Lilia crescant.

Lilij flores decorastis ample

Remigi necnon Ludor vice sancti

Jugiter vestro petimus fauore

Lilia crescant.

Amen.

Incipit sermo eius

dem de orōne. factus in cōcilio Cōstātiē.

Obscuro vos tanq; aduenas
et pegrinos abstinere vos rē.
Existimate p̄cor verbum
hoc obsecrationis saluberrī/
me humilis et pie non meuz
esse verbum. parum enī haberet ex me pon
deris et auctoritatis. Accipite porius tanq;
q; ab ecclesiarum principe Petro sicut ve
re est enūciatum originaliter prime Pe. ij.

et recitatur in epistola currentis dominice
Obscuro rē. Itaq; sicut dicit coaposto/
lus petri paulus. Q̄diu sumus in hoc mun
do. peregrinamur a domino/dicētes ex sē/
tencia quilibet cū p̄pheta. Incola ego sum
in terra peregrinus et aduena. cuius ratio
nem reddit ibidem ap̄ls Heb. xi. Qm̄ nō
habemus hic manentem ciuitatem. sed fu
turam inquirimus. Hierlm̄ illam ciuitatē
que edificat vt ciuitas. Et o q̄glosa dicta
sunt de te ciuitas dei rē. quis nos deducet
in ciuitatem hanc munitam. Quā felix il
la ciuitas q; a longe olim p̄spicientes moy
ses et leui/nō sine mysterioz quodam in i
uolucro/primogenitj suis iposuerūt noia
gersam et gerson que interpretari sonant idē
q̄ aduena vel pegrinus. Sint igit nos
bis aduenis et pegrinis carabiles obsecro.
voce petri iustificatiōes dñi in loco pegrin
nationis nostre. Ad hoc enī factus est iste
cōuentus stationis saluberrime. vt miseri
cordiam et auxiliū cōsequamur. A quo ab
eo qui pegrinantib; duob; discipulis. et de
se colloquentib; q̄uis nondū credentib; se
cōiunxit. scripturas aperuit. cor accendit.
dans illud intelligi q̄d p̄miserat. vbi duo
vel tres cōgregati fuerint in noīe meo ibi i
medio sum. Mat. xvij. Nunq̄d nō ve
re credēdū ē q; dñs sit i loco isto. Adess vti
q; cui milia milij seruiūt et decies centena
milia assistunt ei. Ad q̄d ita est. Nimiruz
vt illud puerbiū laberij a seneca et macro/
blo positū. comes facundus in via p̄ vebi
culo sit. Et quid facundius verbo dei in ex
celsis. Et nobis viri fratres et reueren/
dissimi patres preclarissimi sapientes atq;
charissimi nobis qui p̄ varios casus per
tot discrimina rerum/tendimus. non in la
cium. sed in celum/exorandus est ip̄e idem
christus qui nostre pegrinatiōis est (dicen
te Boecio) dux semita terminus idem. ne
peregrinantes nos deserat. sed comitetur.
ducat. dirigat. et perducatur. Non seq̄mur
hoc quesumus tuis inceredentibus meri
tis. o beatissima dei mater et virgo que pu
erum Jesum peregrinantem in terra egypti
pti cum fidissimo et iusto Joseph virgine
sponso tuo baiulasti. fouisti. nutristi. custo
disti. sic tu nos aduenas et pegrinos/sp̄ia
lib; auxilijs fouere misericorditer obseca/
ta nō abnuas n̄e meoz miserie n̄e pegria
tiōis et angustie. Nec abhorre peccatores
sine quib; unquam fores tali digna filio.

quod ut impetremus adimus cum fiducia
 thronum gratie tue te salutantes obsecra-
 do. **Et** obsecrantes salutando et dicen-
 tes illud angelicum. Ave Maria. **Ob**
 secro vos et cetera. Non erravit pfecto p̄i-
 cipes ecclesie Petrus dū cunctos hoies ob-
 secraturus/viscerosissima pietate magis q̄
 imperio/cōmonuit eos aduenas esse et pe-
 regrinos. Cur ita? Ne pegrinatiōez vie sta-
 tuerēt sibi p̄ habitatiōe patrie. sed ad eter-
 na semet pueherent. aliter q̄ pecora. et pe-
 cudes. et aliter q̄ diues ille in euāgelio qui
 dicebat. Anima mea habes multa bona re-
 posita in annos plurimos. **Sed** qm̄ p̄
 statu nature d̄stituta. nos corporea heu mo-
 le pressi et opp̄ssi/nō possumus ad celū pa-
 triam nr̄am quā a longe salutamus suspi-
 rantes/curuas in terris animas satis. et ge-
 re/instar sisyphi fabulosi quā assidue mola
 sua deiecit et obruit. Corpus enim qd̄ cor-
 rumpitur/aggrauat aiām clausam tenebr̄
 et carcere ceco. **Ait** Virgilius Et vincitur
 in mendicitate et ferro dicēte p̄pha. Vincē
 illa psal. cōquestio. Deu mihi qz incolat
 meus etc. **Pro**uidit misericors et misera-
 tor dñs. restaurator nr̄. dur̄ noster. via. ve-
 ritas et vita. qua rōne posset mens nr̄a vo-
 latu libero celerem nūcium ad ip̄m patres
 nostrum qui in celis est destinare. **Di-**
 ra p̄sus quid dicas. vel dei benignitas. vel
 hoies dignitas vel orationis potestas: dica
 istoꝝ quodlibet. **Ira** est. **Credite.** **Nunci**
 hic est oratio. que duabz alis subnixa ē. **si-**
 de spe que animata est charitate. et que or-
 nata est tanq̄ plumis varijs/ virtutū mul-
 tiplicitate. **Un̄** qd̄ est oratio nisi/ ascensio
 vel eleuatio mētis in deū/ p̄ pium et humi-
 lem affectū. quo fit ut dñi oramus nos fami-
 liari quadam p̄mitate deo colloquimur.
Pōt illud phicū de Boecio carmen so-
 noꝝ ad id traduci qd̄ asserimus. **Sunt** et
 enī penne volucres mihi. **Que** celsa cōscē-
 dant poli. quas sibi cū velox mens induit.
 terras perosa despicit. aeris immensi supe-
 rat globū. nubesq; post tergū videt. quiq;
 agili motu calet etheris. transcendit ignis
 verticē. donec in astrigeras surgat domos.
Bene habet igitur. **Fecit** nobiscum ma-
 gnifice de. dum nobis aduenis et peregrini-
 nis in loco horroꝝ et vaste solitudis/ de-
 dit talem nūciū. qui necessitates nr̄as a-
 ferret deo. et opez desideratam impetraret
 et referret. **Obsecro** igitur vos viri p̄s

et fratres. obsecro vos voce Petri nūc tan-
 q̄ aduenas et peregrinos. **Assumatur** ab
 vnoquoꝝ nostrum sedulus iste nūcius
 oratio omni quidem tempe. nam oportet
 semp orare et non deficere. p̄cipue tamē in
 hac hora et die dum ad hoc ip̄m factus est
 cōuentus iste sacratissimus. hec deuotissi-
 ma p̄cessio. hec sacrosancte sinodi peculia-
 ris quedam collectio. cum pro nostris om-
 nibus iucōmodis subleuandis. tū specia-
 liter vt dirigat deus legatos huius concilij
 ad dñm nr̄m destinatos. vt venietes rede-
 ant cum exultatione portantes r̄siōis op-
 tate manipulos. **Fiat** insup oratio quati-
 nus det deus voci sue vocem virtutis. det
 mihi euangelisanti verbum virtute multa
 impleat os meum. qui p̄ iussiones v̄sas q̄-
 bus obniti fas esse non credidi/ illud ape-
 ruit. **Re**q; enim existimaui q̄ v̄llo mō de-
 esse posset sermo mihi de re saluberrima ad-
 petitionem talem. licet sero valde nis im-
 positum locuturo. **Assumpserat** onus isto
 reuerendissimus pater et doctor **Emeric**
 giganteis humeris suis. sed rancido voces
 abstulit. **Conabor** patrem filius sequi nō
 passibus equis vt apud Virgilium est. **E-**
 numeremus ordine lucido et breui (q̄a
 nihil est quod teritur ordine longum) con-
 ditiones et proprietates quas debet habe-
 re nūcius hic nostre peregrinationis ora-
 tio deuota vel obsecratio. **Co**erceatur ser-
 mo noster infra terminos et verbalp̄reno-
 minate epistole dominice currentis. ne per
 diuersa vagetur et diffuat: **Sumam**
 ex ea sex orationis p̄p̄ietates iuxta totidez cō-
 siderationes sententiarum ex eadez episto-
 la. **Ut** amur insuper familiari grossa et pal-
 pabili similitudine peregrini/ magis scho-
 lastico doctrinali et quotidiano/ q̄ accura-
 to sermone loquentes. **Habet** enim satis
 venustatis ip̄e sermo diuinus. etiam vbi vi-
 libus verborum panniculis operitur. quē
 admodum veritatem. dum de terra orta ē.
 non auro vel sericis sed panniculis virgo
 mater inuoluit. **Sit** igitur oratio vel ob-
 secratio quatinus euolet liberius in celum
 primum agilis et expedita. abstinere de hic
 bonis associata. **Con**uersionem vestraz
Rursus patiens et benigna. vt in eo q̄ de
 vobis. **Sit** libera nec seruiliter obligata.
 liberi estote. **Sit** amicabile et modesta.
 omnes honorate. **Sit** deniq; humilis et
 subdita. subditi estote.

¶ Sermo de oratione

Dicamus igitur

prosequentes quod oratio sit agilis et expedita tanquam cursor: leuis/explicans vias suas. et sicut virgula fumi. quemadmodum postulabat qui dicebat/dirigat ad te oratio mea sicut incensum in conspectu tuo. Hoc autem fiet si obsecranti petro obediuerim? abstinentes nos a carnalibus desideriis que militat aduersus animam. Mala prorsus duraque militia pestilens et cruenta/desiderioque carnalium. Audi qualium. quod occidit pigram. quibus subserviunt. otium subuersatit sosome. voluptas esca malorum vanum gaudium quod in puncto ad inferna descendit. cibum immoderatus et potus. inter quod caput Johis gratie percussit. His et similibus/praegravatur oratio. his inuiscatur et euellitur penna eius. Figuram habemus per nos consideratione in Abraham. cui iussu peregrinari dictus est. Egredere de terra tua et de cognatione tua de domo patris tui. hoc est terrenis affectibus. de peccati occasionibus que sunt peccati magna cognatio. de domesticis nostre carnis et tanquam paternis conuersationibus et desideriis. **P**otuerat nunc et posterius trahi sermo noster per concordantias ex scriptura ad eruditionem moralem assumptas. sed ecce crebrius occurrit in ipsa meditatione mea studiositas speculatrix: postulans ut propositiões aliquas doctrinales et scholasticas eliciens infererem. fiat hoc. intelligat studiositas. **C**onsideratio prima.

Efficacior est oratio ceteris paribus quam spiritualior est et a carnalibus desideriis remotior hinc est quod veri oratores adorant deum in spiritu et veritate. Orabo spiritum inquit apertus oratione et mente. non sicut illi quos increpat Christus ex verbis Isaie. populus iste labijs me honorat. cor autem re. **S**ecunda consideratio.

Efficacior est ceteris paribus theologorum oratio. qui supra fidem simplicium/clarior et purior habent de diuina bonitate cognitionem. Est enim talis oratio spiritualior et a fantasmatibus corporeis alienatior. Nec oratio concupiscitur cum summa difficultate et pascit animam. nota Anthonii de oratione extratica. **C**onsideratio. **E**fficax est puerorum baptisatorum oratio in quibus nondum viget carnalia desideria quod per regenerationem facti sunt filij dei et placabiles ei. Hinc est illud. Ex ore infantium et lactentium re. Maxima debet puero reuerentia. Vere quod verbis operibus aut exemplis potestati hanc puritatem angelicam.

Hic oratio bonis

associata. sicut subdit apostolus Petrus. Conuersationem inquit vestram habentes bonam. impossibile est enim sicut dicit Hieronymus. multorum preces non exaudiri. propterea dicitur apud Sachab. factus est conuentus ut oraret. vnum et habitabat apostoli pariter. dum illos orantes illustrauit diuinitatis plenitudo. Hinc propterea est illa Christi promissio. Si duo vel tres ex vobis consenserint. de omni re super terram fiet eis a patre meo

Colligamus hic tres speculatiuas doctrinas. **P**rima consideratio.

Efficacior est ceteris paribus oratio multitudinis. processionaliter et localiter adunata. quam dum sunt loco separati. Ad huius probationem satis debet esse usus ecclesie. **S**ecunda consideratio.

Efficacior est oratio ceteris paribus dum sit veli bono ecclesie et ad eius preceptum vel ordinationem. quam dum fit tantummodo pro seipso. **T**ercia consideratio.

Efficacior est oratio multitudinis dum illi presciti etiam et peccatores orant. quam si nulla iungeretur talium oratio.

Hic oratio patiens

et benigna quemadmodum illas iniurias oportet peregrinum sustinere/ut non correspondeat cuiuslibet fatuo nec litiget. prodat de suo potius ut pacem retineat. sic debet esse oratio. quod notat Petrus. consequenter dicit. Ut in eo quod detrectent de vobis tanquam de malefactoribus et bonis operibus vos considerantes/glorificet deum in die visitationis quam seculi dicent hi sunt quos habuimus in derisum et in similitudinem improperum. Nos insensati vitam illorum estimabamus insaniam et finem illorum sine honore. ecce quod computati sunt inter filios dei et inter sanctos dei fors illorum est. **C**olligamus et hic triplicem speculationem.

Prima speculatio.

Efficax est plurimum oratio illorum qui diffamationes et detractationes patienter pro veritate vel iusticia suscipiunt. Paruit i dauid respectu semel maledicti: et de Sara filia raguelis. de tobias. iob est pro maledictione inclinavit se et suscepit benedictionem. **S**ecunda speculatio. **E**fficax est pauperum oratio sicut dicit psalmus. Exaudiuit pauperes dominus et victos suos non desperxit. Similis erit de his qui in infirmitatibus suis corporeis gratias agunt deo et orant. quod vidit apostolus dum ait quod pro infirmitate prescitur. tot oratio et ligas lazari habebat quod vulnera. **T**ertia.

Efficax est plurimum oratio illorum qui

spūales tentatiōes sustinent paciēter in a /
nima. q̄ molestiores aliq̄n sunt apud volē
tes bñ viuere q̄ corpales molestie vel pau
pras exterior. Nota de blasphemia. Nota
qui insaniunt q̄ defunt cōsolationes exp̄
te. sed fm multitudinem doloꝝ rē.

¶ **Hic oratio libera**

nec obligata vel alligata rebꝫ huiꝰ mūdi p
vincula cupiditatis. Propterea subdit pe
trus quasi liberi. libertate sc̄z tali q̄ summa
ingenuitas est. in q̄ seruitus xp̄i cōprobat̄.
Est enī altera fallax q̄dā libertas. omni ser
uitute deterior. quō notat Pe. cum subdit.
Nō quasi velārem hñtes malicie libertatē
sed vt serui dei. talis est pctōꝝ q̄ velut ona /
grū liberū natū se putat. dū dimittit ire p̄
desideria cordis sui in adinueniētibꝫ suis
pessimis. q̄si bos lasciuēs. sed nihil est in /
felicius (dicēte Aug⁹) felicitate ⁊ impuni
tate peccatiū. O felix inq̄t de quodā cui
peccare licebat. sic et snia platonis deduc̄
boe. Sequit̄ h̄ tres vitas.

¶ **Prīa vitas**
¶ **Efficiatior est ceteris paribꝫ orō religio**
soꝝ q̄bꝫ ex voto vel regula minus peccare
licet q̄ alioꝝ. si in religionis sue terminis
absq̄ transgressione seipos coerceat. ⁊ vin
culis occupationū terrenarū nō inuoluāt
pedes affectionū suarū. ¶ **Secūda veritas**
¶ **Acceptabilis plurimū est oratio solita**
rioz in deserti vbi (dicēte Hieron⁹) Nescio
quid sereni emicat. ⁊ liberi mens euolat /
ad penetrādū celestia. Sic oīs religio q̄ /
ro sibi sufficiētior ē ⁊ solitudinis min⁹ hñs
tāto ē ad cōtinuatiōem orēplatiōis habili
or. ⁊ nō sp̄ ad inchoatiōes. ¶ **Tertia vitas**

¶ **Acceptabilior ē orō p seipō vel p pauc̄**
q̄ ad satisfactiōem faciendū. q̄ dū ad satisfā
ciendū p plim̄is p susceptiōem bonoz tra
liū semet orās obligauit. Et h̄ esset grādis
inq̄sitiō de valore orōis diuersi aspectibꝫ.
Nota de. xij. faciebꝫ orationis.

¶ **Hic oratio amica**

bilis ⁊ modesta. ¶ **Consequēter ad id qd̄**
subdit in eplā. Oēs honorate fraternitatē
diligite deū timete regem honorate. Hinc
Joseph pegrinatēs frēs cōmonuit. Ne ira
scimini inq̄t in via. Ad qd̄ moꝝ confor
tas q̄ multū pficit. dicit Exo. xij. Eadem
lex erit indigene ⁊ colono q̄ pegrinat apud
vos. et Exo. xxiij. Peregrino molest⁹ non
eris. Ipi enim fuistis pegrini in terra egypti

pti. ¶ **Quinetiam necessaria est orōis mo**
destia. quā generat timor dei. Propterea. i
Pe. iij. Nolite inquit pegrinari in seruo /
re qui ad tentatiōem vobis sit. zelus absq̄
discretionē p̄cipitat. ¶ **Prima cōsideratiō**
¶ **Efficiatior est ceteris paribꝫ orō p ini**
mic̄. q̄to videt̄ difficilior et ex maiori cha
ritate orū hñs. Samuel et Moyses

¶ **Secūda consideratio.**

¶ **Acceptabilior est ceteris paribꝫ orō p re**
gibꝫ principibꝫ ⁊ alijs in p̄tate cōstitutis / q̄
tū bonū cōe excedit p̄ticulare. Iō culpabi
les valde sunt maledictiōem eis imp̄cātes
quibꝫ est maxime miserādū qm̄ hñt hoies
sup capita sua Aug⁹. In nullo mihi repper
i iratū deū rē. Si vis apta ¶ **Tertia cō**
¶ **Efficiatior est orō q̄to verecūdiōꝝ ē s̄**
deo. et casti timor. plus retinēs. Bern. In
veritate cōperi nihil ita esse efficac̄ ad grāz
dei vel inueniēdā vel cōseruādā vel recupe
randā q̄ si sp̄ inueniaris nō alta sape s̄ sa
pere ad sobrietatē. Deniqꝫ bñs vir qui sp̄
est pauidus.

¶ **Hic oratio humi**

lis et subdita. ¶ **Iuxta quod cōcludit̄ in e**
pistola. Subditi estote in oī timore dñis.
nō tñ bonis ⁊ modestis sed etiā disc̄holis
Dec ē enī grā. Itaqꝫ cū diuina lex h̄ iubet
at. q̄ obturat aurē suā ne exaudiat hāc legē
orō ei⁹ fm sapiētē est execrabil̄. Propterea
obediētū ⁊ hūiliū sp̄ deo placuit orō. Ora
tio hūiliātis se nubes penetrabit. ¶ **Est at**
humilitas triplex. In intellectu in affectu
et in effectū. Et cui⁹ hūilitatis carētia pre
sertim in intellectu ex deprauatiōe in affe
ctu cōsurgere. pueniūt errores oēs. et scan
da in eccia sc̄tā dei. dū. s̄ hūana p̄sumptio /
nō vult captiuari oēm intellectū in obseq̄
um fidei. s̄ q̄rit ābulare in magnis ⁊ mira
bilibꝫ supra se. Declarat hoc pulcre auctor
sūme de vicijs ⁊ virtutibꝫ assignās cās erro
rū circa fidē tractatu de fide circa finem. ¶
Ecce enī q̄ intellectū supra p̄sumptio dic̄ ali
q̄ orōez nil valere. Quare. q̄ v̄l tenet oīa
de necitate absoluta enenire. v̄l deū terrēa
nō curare. v̄l oīa fortuito agi sic notat clau
dian⁹. Sepe mihi dubiā rē. Aut q̄ sic de
res administrat eas p̄rios mot⁹ agere fiat
et ita inq̄unt qd̄ pficit orō. Fuerūt tandem
alij q̄ dicerent orationes nō nisi a radiatiōe
celesti suscipe virtutē vt alkindus d̄ radijs
Fuerūt q̄ negarēt noctibꝫ adū esse aut in

Sermo de spiritu sancto

locis sacris plusq̄ in p̄phanis Dixerūt alij q̄ oratiōes eccleie omnes pollute sunt p̄ sy moniam. Dixerūt alij vt begardi non esse vocaliter orandū sed mentaliter tm̄. in q̄dam libertate spūs quā dicunt non subijci p̄ceptis diuinis. Sed et errores alios q̄s omnes denumeret: p̄pter q̄d redditur ap̄d deū inefficax oratio quā in fide fieri debet. **D**iclate p̄t̄ materia grandis: r̄az sup factō dñi nostri pape q̄s sup alijs. que p̄ p̄nti iustus et obediens p̄tereo. **T**andē sub epilogo cōcludētes dicamus. q̄ aduersus omnes insultus aduersarie p̄tates. aduersus scismata errores et scandala spūalis nequicie. Aduersus d̄m̄q̄ omnes laqueos quos in via pegrinatiōis nostre abscondūt supbi/efficacissimū remediū est h̄re comitem orōem/fide et spe subnitam et animatā charitate. Nam hec est victoria que vincit mundū fides nostra. a qua dirigit oratio. a lacer fidelis et volucer nūcius noster ad. de um. cui dicebat fidelis rex Josaphat. ij. p̄alipo. xx. **C**ū ignoramus q̄d agere debeam⁹ hoc solū habemus residui vt oculos n̄ros ad te dirigamus p̄ orōem sez que vicit et dñā nature est. **S**it igitur nūci⁹ iste (in tra q̄d p̄dictū est) Agilis et expeditus bonis associatus. patiens et benignus. liber et non seruiliter alligatus. Amicabilis et modestus humilis et subditus Deceni est gr̄a in x̄po Jesu qui ē deus b̄ndictus in secula

Sermo de spūsc̄to

Spiritus dñi repleuit orbem terraz Sap. i. Hoc p̄claruz sapientis eulogiū. hoc in spir̄aclū: p̄phatū diuinitus oraculū decantat in exultatione cordis in iubilo vocis sancta m̄r ecclesia: recolens in ip̄o missarū introitu stupendū nimis aduentū dñi in orbem terrarū. quādo apparuerūt apl̄is dispdite lingue tāq̄ ignis. seditq̄ supra singulos coz̄ spūsc̄tis quo repleti ceperūt loq̄ varijs linguis magnalia dei. put idem spūs dabat eloq̄ illis. **E**t o v̄tinā prēs celeberrimi prēs et fr̄es in eodem spū nūc collecti. v̄tinā det eloqui spūs iste dñi/magnalia dei q̄ sua sunt. det voci sue vocē virtutis. qm̄ ip̄e cōtinēs oīa sciam h̄z vocis. q̄ inspirati locuti sunt sancti dei homines. q̄ dedit verbū euangelisā

tibus virtute multa. Non enim vos estis qui loquimini dicebat x̄pus apl̄is. sed spūritus patris vestri qui loquit in vobis.

Cadat o v̄tinā mō sicut olim in eccia p̄t̄ m̄tūa dū Petrus loqueret apud Corne liū cadat spūsc̄tus sup oēs audientes verbū. q̄ nisi spūsc̄tus cordi assit audientis. ociosus est s̄mo loquētis ait Greg. at Augusti. **C**athedram in celo tenet qui corda docet. Repleat igitur torā domū istā i q̄ sedētes estis vos apl̄ici viri. vos in eodē spū cōcorditer adunati. Adunati inq̄s. **E**t non ne cū Maria m̄re Jesu: **A**udebim⁹ ne virgo sacratissima dicere te p̄ntialiter hic adesse. vbi filius tuus n̄r emanuel se teste ē vbi spūs ei⁹ adest in medio: **A**des v̄tq̄ et si nō forte cor palidim sione q̄s hoc inuisibiliter agere pōt corpus gliosum p̄ agilitatis et subtilitatis dotes. **A**des spūali sup nos influxu et intuitu. cōuertens ad nos illos tuos misericordes oculos. ad quam suspiramus gemētes et flētes in hac lachry mari valle implorātes aduentū spūsc̄ti in nos et sup nos hodie. mediante te virgo misericordissima. quā iō sanctus spūs nedum ad sufficientiam vel excellētiā sed ad euberantissimā et fontalē redūdantiam impleuit vt ip̄am in nos alios refunderes. q̄d vt fiat te salutamus exorantes. et exoram⁹ salutātes p̄ illud angelicū. **A**ue gr̄a plena.

Spūs dñi repleuit orbē terraz. **A**d iocundissimā hanc et diuinā sapiētis vocem ad hoc ecclesie carnē amenissimū. ad sonorissimā hanc suauissimāq̄ toti⁹ orbis armoniam. sacer iste ceteris. ordo iste deuotissim⁹/nūquid nō assurgere d̄z in anagogicos mētis excessus/in secretos cordis iubilos/cū exultabūdo quoq̄ carnis tripudio: **Q**m̄ hec est dies quaz fecit dñs. exultemus et letemur in ea. **E**t certe dignū est vt i solennitate spūsc̄ti/oīs spūs laudet dñm. laudet et moduliser in organis/Spūali flatu replet. pulcra varietate sonantib⁹ p̄ distinctionem donoꝝ meritoꝝ et virtutū quasi totidē fistulaz. **I**taq̄ b̄t̄s ppl̄s qui scit iubilationē laudē et exultationē. **F**alloz si hoc nō intēderit p̄fatio q̄ de x̄po d̄z: q̄ ascendens sup oēs celos sedēsq̄ ad dexterā d̄i p̄ris/p̄missum spūsc̄tū hodiernadie i filios adoptōis effudit. **Q**uap̄pter p̄fusis gaudijs toti⁹ in orbē terraz mūd⁹ exultat. **Q**uare: q̄ pleni sunt celi et terra maiestatis gl̄ie spūsc̄ti. **H**inc celū laudib⁹ intonat. mūd⁹

exultans iubilat. gemens infernus ululat.
Accipimus in hac armonia / iusticiaz p re
 noze in inferno q̄ gemens ululat. mollē cā
 tum seu discāti mie in celo q̄ laudibz ito /
 nar. cōtratenozē vero velut ex vitro q̄ ppo /
 fitū / dū hic mūdus exultās iubilat cū ppha
 dicere. **D**iam z iudiciū cātabo tibi dñe
Tale nos hodie carmē canere puenit dū p
 inauditiū seculis. mie in electis / et iusticie i
 reprobis / miraculū spūs dñi repleuit orbē
 terrarū. **E**t anima duertat pcor vfa bea
 titudo. qm̄ spūs iste dñi q̄ repleuit orbē ter
 rarū. spūs est huius sacri cōciliū. **S**randis
 plane dignitas admirādaq̄ sublimitas vt
 eodē spū vniat formē viuat et vegetet hec
 sacrosctā sinodus eccliam repñtans. q̄ spū
 cōnecti dicunt in vnū pater z fili. **S**z ve
 re sic decebat vt xpī sponi et ecclie spōse sue
 esset vnus spūs. **D**aior enī adhesio vel in
 timior quālis esse pōt. q̄ sponse ad spōsuz
Dicit autē **A**p̄ls q̄ q̄ adheret deo / vn⁹ spūs
 est cū eo. **D**eniq̄ primitiā eccliam descri
 bens **L**ucas **M**ultitudinis inq̄t creden
 tiū erat cor vnū z aia vna i dño. **Q**uid plu
 ra q̄rim⁹. cū orauerit prēm q̄ non exaudiri
 neq̄ vt credētes in eū / essent vnū. sicut ip̄e
 et p̄ vnū sūt. **S**ūt at vnū i spūscō. q̄ q̄ n̄
 oino sūt ad credentes. **H**ic est spūs ille
 dñi q̄ repleuit orbē terrarū. repleuit sane
 mor vt in principio fecit deus celū z terrā.
 qm̄ spūs dñi ferebat sup aq̄s nō exclusus vl
 elatus. qm̄ intus fonebat fm̄ aliā translatō
 nem nō inclusus vel artatus. **N**eq̄ enī q̄c
 q̄ subsistere pōt q̄ nō repleuit spūs domi
 ni p eēntiā potētiā et pñtiam. **H**oc h̄ arti
 culus p̄suis cōdemnat. q̄ cā prima sit re
 motissima sic q̄ nō p̄p̄inquissima error.
Quāuis insup opatrinitatis. sint indiuisa
 nō quidē ad intra (vt **I**ohes andree sumit
 p argumēto p̄cessiōis spūscī ab vtroq̄) s̄
 ad extra. nihilominus cōpleta formatio re
 rū. mod⁹ et ornat⁹ eaz app̄iat spūscō. p
 q̄to diuina bonitas tanq̄ cā finalis q̄ prin
 cipalissima cāz est / mouit ad rerū creatio
 nē vt in eis se se diffunderet. **E**t enī bonuz
 suūpius diffusinum **H**inc **J**ob ait. **S**pi
 ritus dñi ornauit celos cōcorditer ad psal
 mist. **V**erbo dñi celi firmati sunt. **S**equi
 tur. **E**t spū oris eius oīs virt⁹ eoz. **H**oc
 vidit diuinus **D**ionisius qui ordinās no
 mina dei p respectū ad creaturas posuit bo
 nū q̄ app̄iat spūscō / esse primū nomen
 dei: et prius collocauit q̄ nomē hoc ens.

Hoc et **P**lato / et multi poetarū theologi /
 sub q̄dam inuolucro somniasse vident dū
 dixerūt cū virgilio (si bñ memini) **P**rincl
 pio celū. **B**ratissima p̄sus hec specula
 tio etiā phantū. p̄scrutari quē admodū de
 spūs dñi repleuit orbē. **A**uero longe grati
 or diuini or atq̄ sublimior offerē cōsideras
 tio si de opibz creatiōis ad recreatiōis opa
 tiōnē vertit mētis acies. fidei lumine bene
 collustrata purgataq̄. **I**llic offerē celeberr
 rimū solēnitatis. hodiernē mysteriū. q̄ nul
 lū stupore mirabili. nullū salubritate fru
 ctuosius z efficaci⁹ excogitari pōt. qm̄ spūs
 domini repleuit orbē terrarū. hoc ē p̄ figur
 ram quado repleuit hoies orbē terrarū in
 habitates. cōtinēs scz p cōtento. vel loc⁹ p
 locato. **Q**uanq̄ et hoies hmōi nō i pueni
 enter dici possint orbēs terraz multis sili
 tudinibz **S**ed ex hac noiatiōe q̄ egredien
 tes a deo p creatiōem z recreatiōem: rursus
 a seipis z oibz creaturis / in deū qui ē alpha
 et o principiū et finis / reuertant p cogniti
 onē z amorē. **O**b talē vero circulū vl orbē
 intelligibilem / quis nō recte noiauerit ho
 mines iustos / orbēs esse. **E**t quidem terre
 nos qz cū spiritibz suis h̄ret corpi q̄ terre
 nū terrā inhabitat. **V**el iō certe noiānt or
 bis terrarū ppter virtutis stabilitatem et p
 mptitudinem obedientie. **F**irmauit enim
 de⁹ orbem terre qui nō cōmouebit. ecce sta
 bilitas. **E**t de rotz volubilibz ezechiel dicit
 q̄ vbi erat ip̄e⁹ spūs / illuc gradiebāt. **E**c
 ce obedia. **A**lludit his **O**ran⁹ di. de viro sa
 piente / q̄ est totus teres atq̄ rotūdus. **D**e
 niq̄ sicut hō d̄z oīs creatura / d̄z creatā mū
 di. d̄z microcosmus sic cū noiare orbēs ter
 rarū fas putam⁹. **D**escripsit pulcerrime
Boe. p̄dictū orbicularem circulū intelligi
 bilem / de egressu creaturaz a deo. et de re
 gressu rursus ad ip̄m. dū cecini. **R**epetunt
 p̄rios queq̄ recursus reditusq̄ suo singula
 gaudent. nec manere vlli traditus ordo. nisi
 q̄ fini iunxerit ortū / stabilemque sui fecerit
 orbem. **C**adit rursus in eādē snām alte
 ro carmine. **N**ā in rectos ieuocās itus. fle
 tos iterū cogat in orbēs. **Q**ue nūc stabilis
 cōtinet ordo. **D**issepra suo fonte fatiscant.
Dic est cunctis cōis amor. **R**epetuntq̄ bo
 ni sine teneri. **Q**z nō aliter durare q̄ant nisi
 si cōuerso rursus amore refluāt cāe q̄ dedit
 esse. **I**ō bene diffiniendo inquit **A**restote.
Bonū est q̄ oia appetunt. **A**crez vero
 intelligibiles hoim spūs eo p̄fectiorem sui

Sermo

faciunt orbem quo perfectius atque diuinitus spiritus vite est in seipis. tanquam in rotis. illis applicis que plene sunt oculis intus et extra. Intus per intelligentiam. extra per corporeas satisfationem. **D**educit hac reductione dominus Bonauentura. cardinalis in itinerario suo/mentis in deum quo libello et auctore suo laus omnis terra inferior. **V**alida erat orbis terrarum quilibet ex apostolis et discipulis habitantibus in unum cum mulieribus et Maria matre Iesu. quam verificatum est illud domini per Iobelez. **E**t quod de in nouissimis diebus/effundat de spiritu meo super omnem carnem et prophabunt filii vestri et filie vestre utrumque notat seculum. **V**erificatum est item illud sapientis per themate sumptum Spiritus domini repleuit orbem terrarum. **C**uius repletionis sensibile fuit signum. doctrina linguarum per eundem spiritum collata. de quo prius scribitur. **E**t hoc quod continet omnia sciam habet vocis. Nam eo replente/voces diuersas intonant. fatetur dei magnalia. **H**is ita quasi phemialiter et liberaliter elocutis pulchris ad ulteriora pergit primo unum velut incidit deum rus sum quod reuerendissimum premissum doctorum in copabile acceptore meum precipuum dominum cardinale cameracensem. excusata desidiose vel viciosa opposita mutatione. et exiguitate meam releuat a temeraria presumptioe. **A**lignat fuerat itaque eidem. **R.** p. primo premissis. **A**cepta ueraciter. copilaueratque ipsa ex integro et iam memorie commendabat. dum febris valida sic eum corripuit. ut in lectum et in medicos decideret. **I**ussit igitur (sunt enim petitiones sue/iususio mibi) **I**ussit ut succederet loco sui. **P**arui licet impar viribus. non in mea. sed in obedientie virtute. et in vestre beatitudinis ex parte benignitate. et in affluetissima spiritus sancti bonitate/spem reponens que iubens pollictus est. **A**peri os tuum et implebo illud. **O**bedierat qui dixit **O**s meum apertum. nec frustratus est. quod sequitur et attraxit spiritum. **P**orro nihil ex intentione/quod vel preialitate vel offensionem sonet propono dicere ne id quod de nullo tempore licet fieri abinde satis est ad loquendum/solennitatis hodiernae misterium grade. quam spiritus domini repleuit orbem terrarum. **E**t bene spiritus domini. non spiritus mundi. non spiritus carnis. non spiritus demonis. que sunt tres immundi spiritus. quos in Apocalypsi. **J**ohannes vidit egredientes de ore bestie/in modum ranarum. que garrule sordide turzideque sunt. **S**piritus insuper que non permanet super omnem carnem hoc est carnaliter uiuentem quod spiritus est qui uiuificat. caro non potest que

que. **S**piritus quo degustato desipit omnis caro qui scrutatur etiam profunda dei et omnia diiudicat. **H**ic hodie spiritus repleuit orbem terrarum non qualicumque sed exuberantissima repletionem. **I**nuenit enim spiritus domini repletio multiplex et signanter triplex. **R**epletio sufficientie. que lis est in omnibus spem fidem et charitatem habentibus. **E**st etiam in puulis baptisatis vel in uetero sanctificationis. quemadmodum **S**abriel dixit beato **J**ohanne quod spiritus sanctus replebit adhuc abundantie vel excellentie. qualis repletio in beato prothomartire **S**tephano quem elegerunt apostoli. plenum fide sapientia et fortitudine. qualis repletionis principes sunt perfecti et contemplatiui. **T**ertium repletio tertia est redudantie vel superfluentie. qualis in summo christus habuit. que in ipso habitat plenitudo diuinitatis corporaliter. **P**ost ipsum maria gratia plena. **H**ic ro. **A**ceris per partes dat. marie pro se infudit plenitudo gratie tota. ut a capite derinet omnis influxus vitalis et spiritualis per maria quasi per collum in cetera membra totius ecclesie. **H**anc plenitudinem repletionem licet differenter. hodie susceperunt apostoli. quam repleti sunt omnes spiritus sancto. **T**unc enim spiritus domini repleuit orbem terrarum. **A**d quod ita. **U**t per redudantiam et superfluentiam/in omnem terram exiret sonus eorum/et in fines orbis terre uerba eorum. **R**epletiones prima operatur spiritus sanctus. in actiuis incipientibus et proficientibus. **E**t hec quod bona sufficientia est. **R**epletionem alteram operatur spiritus sanctus in contemplatis perfectis. et hec melior excellentiorque iudicatur. **T**ertia quoque communis operatur spiritus sanctus uiris heroicis propollentibus et exercitatis in uitaque uita actiua sil et contemplatiua. que non tollit actio contemplationem nec actionem contemplatio prohibet aut refugit. **H**ec est optima repletio superfluentem ac redudanter in alios deriuata. **A**d imitationem angelorum que hoc insigne est. quoniam eis non obsistit theoria iugis misterio. contemplatio seque actioni. **I**mmo pro contemplatione eo attentius arre prima. que finem illam habent exemplariter operari. **E**xemplum de scriptore et exemplari libro et luce. **H**inc in scala **J**acob uisi sunt angeli ascendetes per contemplationem et descendentes per ministrantem. **E**t quam hierarchie et sublimis per latoque deo amabiliu stat exigit repletionem huiusmodi perfectissimam et optimam. dicit enim (dicente **S**reg) platus esse actione precipuus et per cunctis in contemplatione suspensus. ut sit ambidexter ut **A**ion. **D**icamus aliquid de repletionem

tali que contemplationem piter et actioes
cōplectit. vbi cōtemplatio iā nō insequitur acti
onē. vt in sue adq̄sionis seu generatiōis p̄
mordio. sed ipaz puenit iformat p̄turit ve
getat roborat dirigit ⁊ pficit. Neqz enī fal
lūtur q̄ vitā actiua in duos se cernūt status
aut ḡdus. Quoz alter est p̄m̄ ad cōtēpla
tiōem. et hic q̄dē imp̄fect⁹ sollicit⁹ anxi⁹ ⁊ tur
bidus. iuxta illud. *Bartha martha sollici
ta es ⁊c.* In altero autē req̄es q̄dā par ⁊ trā
quillitas ex cōtēplatiōis sapide cōdimēto
et ex influtu eius cōtinuo/repit. Ita vt in
spū lenitatis/agit oīa/ doceat ⁊ corrigat oīa
qz nihil de radice amaritudinis ē in corde
sicut ē dū in spū vehementi conterunt na
ues tharhis. *Hic hz veritatē. illud Grego.
Prudentissimū verbū. vera iusticia ⁊ passi
onē hz. falsa indignatiōem.* *Talē habu
isse repletiōem apl̄m. colligim⁹ ex epl̄is et
actib⁹ suis. Cōuersatus sum aut inter vos
in omni humilitate la chymis ⁊ māstuctu
dine. scio abūdare. scio penuriā pati. Et ite
rū. oīb⁹ oīa fact⁹ sum. Qui et suadebat gau
dere in dño semp. et nihil solictos esse. qua
si tristes. sp̄ aut gaudētes. vt sit in aduersis
et p̄sp̄is idē vult⁹ idē anim⁹. quē admoduz
de Socrate p̄dicabāt.*

D De articulo articulo

aut id q̄d reliquū ē s̄monis. an triplicē cō
sideratiōem. *Prima loquet de mō q̄ p̄ spi
ritū sc̄m̄ cōicā ⁊ repletio. sc̄da loquit q̄lū sit
ex spū sc̄m̄ repletioe cōtēplatio. tertia loque
tur quē admodū plenitudinē cōtēplatiōis
cōsequitur comes actio.* *Prima cōsidera.
Spūs dñi dū replet hoīem incolā orb
terrā/ facit hoc nō quadā naturali necē
tate. sed gratuito sp̄taneo qz volūtāt. atqz
libertatis arbitrio.* *Docuit h̄ x̄ps q̄. Ni
codemo loquēs dixit. Spūs vbi vult sp̄i
rat. Et apl̄s postqz dixerat qz diuisiōes ḡri
rū sunt. diuērās eas subdit. Hec autē oīa
opaf vn⁹ ⁊ idē spūs. diuidens singl̄is put
vult. Itaqz deus sicut dicit Job lumen tes
net in inanib⁹. claudēs et ap̄iens. put vult
qui cui⁹ vult miseret ⁊ quē vult indurat. h̄
est induratione p̄mittit. Neqz enim q̄s̄di
cere p̄t. *Tur ita facis/ etiā si pierit nationes
q̄s fecit. cui est p̄ ratione volūtās. qui oīa
q̄cūqz voluit fecit i celo ⁊ in terra ⁊c.* *De
fecit ad hui⁹ cōsideratiōis imp̄scrutabilē ab
yssū/ oīs penephoz astrologoz epicuroz
itoycoz/ imo ⁊ pipateticoz p̄scrutatio. dicē**

tium/ vel deū nō esse. vel n̄ curare res extra
se. vel agere necessitate nature sicut solem ⁊
ignē. *Quid idcirco mirādū. si deū nō sicut
deū gl̄ificauerūt. neqz grās egerūt si nō spa
uerūt ab ip̄o p̄ orōes al⁹ q̄d suffragiū neqz
p̄ lacrimas. Hoc ei fatuū h̄ anile h̄ deliz
iudicabāt. Docet hoc oīo cathonis apud
salustii. *Hoc autē a n̄re ⁊ vere religionis
abhorret traditiōe q̄ toties monet. Venite
adorem⁹ ⁊ p̄cidam⁹ añ deū. plo. co. do. Et
iterū. Sacrificiū deo spūs cō. cor ⁊c. Tali
bus enī lacrimarū hostijs placat de⁹. Re
fert in vitā patrū de illo machario anacho
rita magno. qz interrogat⁹ ybū a fr̄ib⁹ inge
muit. *Plorem⁹ fr̄es plorem⁹ vbi la
crime purgat p̄ctā. ne illie plorare cōtingat
vbi lacrimae exuret cor pa n̄ra. Impossi
le enī oīno est nō plorare. dicebat magno
arseni⁹ aut hic p̄ p̄ntiā. aut illie p̄ dānatōez***

*Porro teste ap̄lo. qd̄ orēm⁹ sicut op̄ret
nescimus/ sed spūs est q̄ orat ad deū. p̄ nob
gētib⁹ inenarrabilib⁹. glo. orare facit. Ad
quid ita? Nimirū vt p̄ pfundā hūilitatem/
reddat aīam/ suūpius capace. Sup̄ quē re
quiescet spūs me⁹ q̄rit dñs/ nisi sup̄ hūilē ⁊
quietū ⁊ tremētē s̄mones meos. Est autē
humilitas hec. vt hec abyssalis altitudo in
diciozum dei honoretur casto silentio i s̄
dei simplicitate. quā hz paup̄cula ml̄r plus
aliq̄n q̄ sapiētes hui⁹ seculi. q̄ p̄scrutato
res maiestatis opprimūtur a gla. sic oclus
nicticoz acis a clarissima luce solis si cerne
re cōtenderit/ retūdit ceca f̄qz. *Tur illum
impleat. illū nō impleat. noli q̄rere si nō vif
errare. nōdū impleas/ ora vt impleat. Nā
qui vult esse p̄iceps optimarū dei donati
onū/ op̄ret orōib⁹ reduci. vt in bouoz prin
cipiū. Ipe quidē oīb⁹ adest. nō aut omia ei
assunt. Tunc autē ei assumus cū castissimis
orōib⁹ inuocātes/ reuoluto aīo p̄pinq̄mus
Do c̄ diuin⁹ dionisius exēplificat de cate
na itelligib̄l̄ p̄tesa in celū. ⁊ de corda nauis
herēte litozib⁹. p̄ quā nauis ad litus nō lit⁹
ad nauē deducit. *Vult igit aliq̄s repleti
spūs sc̄m̄? Vult existimo Ascēdat exēplo s̄
ctoz in sup̄iora dom⁹. in cenaculū grande
stratū. hoc ē in ap̄icē mētis sue. claudat for
res. ostia ⁊ fenestras sensuū p̄ q̄s mors ascē
dit. Colligat in vnū vires suas oēs. sedeat
quiescēs. p̄seueret/ orās. recogitet cū p̄pheta
oēs annos suos in amaritudine aīe sue cū
spe salutis/ cōsequēde. Sic enī orat cū ma
ria q̄ amarū mare ⁊ q̄ m̄ Jesu m̄ salutis***

Sermo

nominatur. **F**iat repente de celo quasi ve-
hemens sonitus diuinorum iudiciorum. quasi ter-
re facies. ut a timore dei concipiat spiritus salu-
tis. ut denique super misso igne fiat inflammatum
cor et renes carnalium affectionum commutentur
in desideria fruenda fluentium supernorum fontium vite.
Quisquis sibi receptaculum tale pa-
uerit. replebit eum mundans diuinitas deita-
tis. **A**t uero mirabile nimis est et nescio
si magis intimo gustu et experimento cogno-
scibile quam explicabile verbo. quia ratio fieri potest
ut spiritus sanctus pueniat a iam quam repleturus
est. non puenit ex operibus vel meritis. quoni-
am non ex operibus sed ex uocante dicitur **Jacob**
dilecti. **Esau** autem spiritus odio habui. **Ipse** nihil
ominus a iam cohortantur scripture sacre. ut
se pparet. ut se disponat. ut faciat quod in se est.
predictis et sibi modis. orando. lachrimando.
gemendo. uelut aliquid operatur ad spiritus sancti susce-
ptionem. **Ad** dei coadiutores esse tradit ap-
plus. **Et** certe si nihil prius coagit arbitri-
um. uel meriti. **F**atendum est pleue coagit
per consensum spontaneum/obediens pmoniti-
onem spiritus sancti. sed ut ita coagat et obediat hoc
iam non ex se est sine gratia. sed quia gratia puenit
est et per eam salubriter tractum. **N**ec tamen ideo minus
ad meritum deputata est consensus homini/sic a
critere arguit. **Prosp** contra cassianum dum est iste
consensus uiuificatus et formatus a gratia. quam si
per impossibile consensus hunc ex puris natu-
ralibus elicuisset sine gratia. imo placetior et ac-
ceptior tanto est deo consensus talis. quanto deo
in eo magis inuenit munus suum quod acceptet.
sicut beneficium non ideo minus. sed plus amat
beneficiatum. **Ad** pinde redditur humilior et deo gra-
tior. ex ea consideratione quod quicquid huius meriti
puenit gratia donat. **Q**uo contra stultissi-
ma est presumptio putantium se puenire deum/
ipsumque uelut obsequium seruiliter ad hominis actio-
nem. **E**rro: iste fuit pelagionum. et omnium est qui
sapientes sunt in oculis suis. qui terrena sapi-
unt. nec ista percipere qui dei sunt putant. nisi docu-
erit et repleuerit eos misericorditer spiritus
domini repulso spiritu tumido mundi. **D**emus
quod salutem nostram non nobis sed deo quia si fecerit nos
et non ipsi nos in esse nature dicere psalmista
non minus confitendum est de esse gratie quod est recre-
atio quodam. **D**ocet hoc oratio psalmiste. **E**mit.
spiritus. et crea. etc. **S**cadalisanthaliu de ho-
mines quales predicimus carnales filii huius se-
culi. quia non rapiunt quia homini puenit non tol-
lat libertatem atque necessitatem. **A**ut quin in deo
sit inuenire vicissitudinis obubrationes aut

personarum acceptiorem vel inefficaciam opa-
tionis. dum a puenit deo refilit deus et peccat. **I**n-
ducit preterea illud **Aug**. quod deus sic res ad-
ministrat ut eas prius motus agere sinat.
Liberum arbitrium cur ab hac lege in quantum di-
cetur exemptum. **N**ec exemptum est fatemur. quia
sinat ipsum agere deus prius motus sue lib-
tatis. imo tanto liberius et efficacius sinat.
quanto ipsum ampliori puenit gratia. uiuificat in-
format corroboret et languidus erigit et sa-
nat. **P**uto (exempli gratia) quod dum egror homo
sanatur a deo. non ideo deo cum prius mo-
tus agere non sinat. sed ad eisdem aptiorem
reddit. **A**ddatur ad hec consideratio salu-
berrima et alta quod in ordine et latitudine spi-
ritualium charismatum inueniuntur priorum mor-
singularium uirtutum suo modo diuiniore liberi-
ori et excellentiori quemadmodum suos mor-
habet naturalium agentium ordo. ut motus fi-
dei est miracula agere. **S**i habueritis fide
sicut granum sinapis dicitis. huic motui tras-
fer te et transferet. **M**ons spei liberationes
a domino recipe quia in me spauit liberabo eum.
Motus charitatis habere omnia que sunt dei
gratia. **A**mico enim omnia comia sunt uel per eu-
gelicus ad seniore filium **Fili**. omnia mea
tua sunt. et tua mea sunt. **E**t ita de reliquis fu-
tutibus suo modo. concordantias omitto. **C**on-
stat autem quod sicut corpus propter aiam est non
ecotra. sic corporalis omnis iste motus natu-
ralium agentium/ordinatus est subiectus et sub-
seruiens ad agenda supernaturalia diuinorum
charismatum. **Q**ua in re pspicuum sit potissima
seu corollarium pulcherrimum quod non turbat res
rum ordinem deus. nec earum motus saltim o-
bedientiales impedit. dum ad fidem ad spes
ad charitatem iustorum per utilitate vel iporum
uel ecclesie/miracula spiritus sancti operatur. **S**ic
hodierna die factus repente de celo sonus
sic ignis per linguas suas dispartitus. sic lingua-
rum applicarum plus in eruditum motos in so-
nos varios. sic eloquentie tanta uinacitas in
eis ut multa milia hominum breui oratione uel ser-
mone/mor conuerteret homo piscator et sine li-
teris petrus. **S**ic constantia tam admirabi-
lis et ebrietate simillima. dum ibat aposto-
li gaudentes a conspectu concilii quam digni
habiti sunt pro noie **Jesu** christi contumelia pa-
ti. **S**ic denique stupendum illud uincens omnem
admiratiorem miraculum. quod infra paucissimos
annos omnem regionem quam sub celo est a sol-
ortu usque ad occasum et ab aquilone et mar-
ri. puagati sunt. tam ardentem quam efficaciter

homines paucissimi et ignobiles et iopes repleret mundum euangelio dei quod erat legibus et moribus inueteratis summe contrarium iudeis scilicet alii et grecis stulticia sicut Augustinus et Christus eleganter exaggerant in confirmationem legis nostre. **Hec** inquam omnia et filia miracula si ad sola corporalia respicias videtur esse motui naturali contraria. Si vero naturam conparaueris ad gratiam iudicabis naturam ut ancillam gratie sicut domine ordinabiliter paruisse. **Ordo** quippe qualis alter rectior quam naturalior est quam ut replente spiritu sancto orbem terrarum noua fiant omnia. nouus rex noua lex. noua signa noua miracula. **In** noua signa immuta miracula petit sapiens. **Et** in Apocalypsi dicit. Qui sedet in throno. ecce noua facio omnia. **Portuerat** illogissimum pertrahi. scilicet positi memor ad alteram me transfero considerationem.

Secunda considera

Spiritus domini dum replet homines incolam orbis terrarum non necessitate sicut dictum est. scilicet spontanea voluntate attollit ipsum. ut in arcem contemplatiue perfectionis ascendat. **Ipse** si quidem spiritus domini repletionem consequitur libera mentis eleuatio sursum ducens. **In** star te qui de qua ferunt quod repleta rore et obstructa si ad feruidum solem exposita sit sursum abit. **Distice.** ros gratia. pondus meum inquit Augustinus. amor meus illo feror quocumque feror. hoc perfectum amoris pondus si non potius leuitas dicenda est emergere facit spiritum a turbida fluctuantium fantasmatum et erundantium desiderio carnalium tetra caligine. ut superas liber euadat iuras. ut feratur super aquas cogitationum vagantium et instabilium. somnioque similium. ut eruat de tenebris et umbra mortis. **Ubi** prius erat uinctus in mendacitate et ferro male consuetudinis et fomitis originalis. **Senserat** experimento felici repletionem hanc spiritus domini sursum agentem ipse in Augustini sancta monica. **Hec** aliquando in ecclesia sancti Cypriani martiris suscepit sacramentum. in quo plenitudo gratie velut in suo fonte sumitur. tum primum cor pora a terra leuato tales erupit in voces. **Volemus** in celum. uolemus in celum fideles. **A**qua dum postmodum quereretur quod sibi uoluerat hec insolita clamoritas et eleuatio. **Ipsa** ut erat tota colubine simplicitate pie benignaque respondit. **Et** quod uultis. quod queritis? **Cor** meum et caro mea exultauerunt in deum vi-

uum. **Longruit** id quod sequitur. **Altaria** tua domine uirtutum. supple contulerunt hanc eleuationem. **Tale** aliquid de sancto Thoma referunt cuius corpus etiam contemplatio leuabat a terra. **Sic** in beatis pnie speculis maria magdalena et maria egyptiaca factum legimus. **Quid** dicit ipsa nostra iuuencula tympanistris. **Exultauit** inquit. i. extra se saltauit spiritus meus in deo salutari meo. **Sic** aliquid sensit Augustinus quod deo loquens confitebatur. **Introducis** me aliquando in affectum quandam inusitatam ualde. qui si perficiatur nescio quid erit quod ista uita non erit. sed reforesceat. **Hec** est affectio in deum quam petebat quod dicebat. **Quis** dabit mihi pennas sicut colube et uolabor et requescam? **Oro** que sunt penne tales? nisi ipsa contemplatio que describitur a contemplatiuo Richardo. quod est liber mentis intuitus in diuina spectacula cum admiratione suspensus. **Uel** ut Augustinus ait. **Contemplatio** est ad dei inuisibilia salubriter afficiens animi mentis illustratio uel illuminatio. **Uel** ut Augustinus placet. **Contemplatio** est uiuacitas intelligentie. que cuncta palam hominibus aperta uisione cognoscit. **Ubi** est illud spiritus omnia scrutatur. glo. scrutari facit. etiam profunda dei. **Ad** quod reducitur illud ecclesiasticum. **Lustras** uisita in circuitu celestium scilicet terrestrium et inferorum pergit spiritus. **Sequitur** et in suos circulos reuertitur. **Hoc** fit dum propria puritate defectibilitatemque considerat. **Hanc** considerationem sequitur lachrymosa deuotio flate spiritus sancto. **nam** flauit spiritus eius et fluunt aque. **In** quibus aqua lacrimarum se lauat. balneat. et baptizat contemplantis animam quemadmodum dixit ad apostolos christus. **Vos** autem baptisabimini spiritu sancto. **Et** quoniam nihil ita animam lauat purificat decorat illuminat et eleuat sicut intima compunctio deuotio. **Ad** hanc sequitur mentis illuminatio. noua que dam neomenia iuxta illud ysaie. **Non** abscindam ultra faciem meam ab eis eo quod effuderim super eos spiritum meum. **Hec** autem facies dei plena gratiarum que est sol iusticie nulla ratione uideri potest sine delectatione quod dulce lumen et delectabile est oculis intellige sanis uidere solem. **Tunc** sentitur uirtus et ueritas illius uerbi. **Spiritus** meus super mel dulcis. **Quod** senserat sapiens qui iocundus exclamabat. **Quod** bonus et suauis est domine spiritus tuus in nobis. **Tunc** enim secundum meliorem mentis nostre rationis uirtutem ineffabiliter et ignotis ineffabiliter et ignote coniungimur ait Dionysius.

Sermo

Ineffabiliter & delectamur dū fit ineffabilis
 summe cōuenientis cōiūctio. **E**t quo-
 niam eodem dicente Dionisio diuinus a-
 mor erraticus est et pfecte amantem sui iu-
 ris esse nō sinit. sed amati. **A**d hanc dele-
 ctatiōem amorosam sequitur transformati-
 o. **E**xemplo auri & argenti qd̄ qdem durū
 est & solidū. sed p virtutem ignis calefit
 liquefit ac in aliā mutatur mānerē. vt q̄s
 libet formam possit accipere. **E**xemplo p̄terea
 ferri candētis qd̄ plicabile redditur: natu-
 ram induēs ignis. **E**xemplo rursus aeris
 luminosi. **E**xemplū de gutta aq̄. q̄ multo vi-
 no micta cōuertitur in ipm nō placet. ppter
 errorem Almerici piscus damnati & aliorū
 dicentū aiām cōtēplantis in deū cōuerti. et
 p̄dere iam eē qd̄ hēbat in p̄prio genere ha-
 bere solū esse ideale in deū. Itaq̄ nō h̄ mō.
 sed horū fit in aīo transformatio qdam p
 sp̄m̄ctm̄ sicut notat Ap̄ls. Nos aut̄ reue-
 lata facie glām dñi speculātes transforma-
 mur a claritate in claritatē tanq̄s a dñi sp̄i.
A claritate fidei in claritatē cognitiōis. **A**
 claritate rōis in claritatē intelligētie. **A**
 claritate in intellectu in claritatem exp̄imental-
 noticie in affectu. **D**einde seq̄tur defectō
 siue casus vel extrasis. **E**xemplū de alauda
 que q̄ illuminat̄ a scēdit. ascēdens cantat
 iubilat. cantās obliuiscit̄ sui. & tandem velut
 stupida vel spasmata cadit. sic Dionisius.
 Nos in q̄t castissimis cōtemplatiōibz & di-
 uinis splēdoribz repleti sup̄ apparentiam
 radioz. in b̄tis exp̄imētis p̄ excessum men-
 tis deficim̄. **C**ōcorditer ad psal. Defecit i
 salutare tuū aīa mea. **E**t itez. Defecit caro
 meaz cor me. de. cor. meiz ps mea de? i eter-
 nū. **E**t in psal. **D**irant̄ & deficiūt. **A**lia sūt
 sine nūero. **D**ec est p̄ciōsa in cōsp̄cū domi-
 ni mors sc̄toz ei? quā obtinere balaā nī?
 est dicēs. **D**oniat̄ aīa mea morte iustoz. o
 bōa mors. suspirat **B**ern. q̄ vitā nō aufert
 sed mutat in meli?. **Q**ū enī formidat̄ luxu-
 ria vbi nō sentit̄ vitā? **Q**uō h̄z peccādi po-
 tentiā. q̄ trāscēdit peccādi cōsuetudinē. **A**
 cedere q̄ppe aīaz est: nō a vitā saltē a sensu
 vite necesse est. vt nec vite tentatio sentiat̄.
Utinā frequēter hac morte cadā. vt la q̄os
 mortis euadā. nec sentiā luxurie mortifera
 blandimēta. nec ire auaricie vel impatien-
 tie stimulos. molestias sollicitudinū & cura-
 rū. **T**alis vt opinor defectio / anglice pu-
 ritatis ē. mūdi delectatōibz. corp̄m̄ similitudi-
 nibz nō inuolui. **S**z hoc plane facit for-

ris vt mors dilectio. qz sicut aiām mors a
 corpe. sic aīa dilectio separata mūdi vanita-
 te. imo & q̄nq̄s ab ip̄o corpe. **L**egisse me
 mini me de quadā muliere deuota. q̄ p̄mo
 nē sup̄ transformatiōe mētis in deū p̄ di-
 lectiōem dice p̄tercost̄. audies concutiebat̄
 p̄mo gemitibz inenarrabilibz. suspirijs
 atq̄ singultibz q̄ dū culpares & pulsibz dan-
 culis phibere cā circūstantibz / ne clamoribz
 suis turbaret audientes. nec hipocritis
 ostentaret. tace fatua quiesce misera. **I**psa
 cōp̄resso sp̄i velut mustū sine spiraclo qd̄
 lagūculas nouas dirūpit. nō valens pleni-
 tudinē amplius feruidi sp̄is intra se cape-
 re. diruptis venis & neruis exp̄irauit. **B**ea-
 ta p̄ meam fidē. sic enī pie credere fas mihi est
Bea-
 ta martir amoris / effecta. q̄ iā canere po-
 terat nedū illud amore languere. philocap-
 ta sum. amo p̄ amore **U**ulnerata charitate
 ego sum. sed & amore mortua. mortua mi-
 hi. & amato viua. **R**ursus defectiōem p̄-
 dictā seq̄tur aut cōcomitatur absorptio q̄-
 dam / simplificās & vniēs cur̄ deo. atq̄ suo
 mō mentē deficās. q̄n p̄ditis n̄ris alterita-
 tibz occupat̄ / curisq̄ cōclusis / sup̄ mū-
 danē explicat̄. in diuinū monadē cōgrega-
 mur. ait diuin⁹ dionisi⁹. **C**ōformiter ad il-
 lud eruditoris sui pauli. mortui estis. & vi-
 ta v̄ra abscondita est cū xp̄o in deo. **N**ec est
 par q̄ erupat oēm sensum. par quā mūdn̄
 dare nō p̄t. qz in mūdo p̄surā. in me pacē
 hēbitis. ait xp̄us. **S**ira regira in ventrē. in
 latus. in dorsum. nō alibi pacē inuenies. n̄
 alibi societate. **E**xemplū est alexander cui to-
 tus orbis nō satietate sed ardētio ē dñatō
 n̄is libidinē instillauit. nec erat totus orb̄
 illi nisi puulus bolus. **S**ic in auaris. sic i
 voluptuosis intellige. q̄ de filiis porcōz
 q̄rūt nec p̄t satiari. **N**onne rabida fames
 q̄n nec saturat̄ oculus visu / nec auris audi-
 tu? **S**olus sp̄s dñi est q̄ replet in bōis de-
 sideriū n̄m. q̄ adipe frumētū satiat nos. q̄
 dat manna absconditū q̄ p̄pha pastus eru-
 ctat. **Q**uaz magna multitudo dulcedinis
 tue dñe. quā abscondisti timētibz te. **D**ic
 est calculus filioz dei habēs nomē scriptū
 qd̄ n̄o nouit nisi q̄ accipit. **D**ic in diuinā
 caliginē instar moisi vocat̄ sp̄s. **D**ic in s̄-
 bilo aure tenuis sentit̄ dñs. **D**ic in thala-
 mo dormit & req̄scit salomon pacificus. &
 beniamin adolescētulus in mētis excessu.
Dic gastatur fauus mellis. fauus p̄pter il-
 luminatiōem intellectus. mel p̄pter dulcos

rationem affectus. **Hic** moyses mystic⁹ dicit gregem viriū suarū in interiora deserti. **Hic** sedet solitarius et leuat se supra se vbi dñs loquit ad cor eius. **Hic** dicit pet⁹ bonū est nos hic esse. **Et** philippus sufficit. **z** Maria magdalena. **Vidi** dñm **z** hec dixit mihi. **Hic** introducit aia in cellā vinariam vbi bibit ebriam sobrietatē spūs. vbi suspirabūda epithalamii canēs verba dimidiar dilectus meus mihi ait **z** ego illi. **egodormio** **z** cor meū vigilat. **Hic** obtestatur dilectus de dilecta. **Adiuro** vos filie hierusalē ne susciteis vel euigilare faciās dilectā donec ipa velit. **Vult** autē dum pondus amorosum spūalis horologii cadit **z** mentē percutit/vocans **z** insonans ad opus actiue per dilectione primoz. p quo sit hec tertia **z** vltima consideratio.

Tertia consideratio. **S**pūs dñi dū repleuit hoīem in cor lamorbis terrarū p plenitudinē redūdantie. cōstituit ipm fortē **z** expeditū ad operavite exterioris **z** actiue. **Vidim⁹** hoc in Maria q post susceptā grē plenitudinem in xpi cōceptione. p̄tinus iuit in montana cū festinatōe. mīstratura Elizabeth cognate sue. **Retundit** hoc exēplo arrogās bigardoz stulticia. que in talē se libertatē spiritus ex cōtemplatiōe mentiunt ascendisse. vt nō amplius teneant diuinis obsequi pceptis tanq̄ seruilib. **Quo** cōtra se illud sp̄i. **Si** diligitis me/mādata mea seruate. **Et** pfecto tanto esse humilior atq̄ ad finē dū p̄mptior quisq̄ dz ex munere q̄sto se obligatiōe esse asp̄cit in reddēda rōe. **Nā** cū plenitudo legis sit dilectio/signū vō dilectiōis sit exhibitio opis. q̄ nō diligit ope primū/quō legē impleuit. **Proximū** attendite nō viciū nō erroz sūt. qz q̄ diligit iniquitatē odit aiam opantē cā. **Ceterū** legim⁹ moysen postq̄ locutus fuerat ei dñs in montis caligine/q̄ ad ppli tumultuātis regionē descēdebat tabulas leḡ ferēs. **z** ex cōtemplatiōis interioris redūdātia. facies eius radiosa cornutaq̄ videbat. **Etenim** sicut lāpas ex lūine. sic corpus totū ex interna cōtemplatiōe lucefcit pulcrificat **z** nitescit. **Hic** vultus hinc oculi hinc tota corpis cōpositō diuinū aliqd sobriū. modestū. serenū **z** decorū p se ferunt/sed velāt faciē hanc hūiles dicētes. **Secretū** meū mihi. secre. me. mi.

Legim⁹ aplm postq̄ rapt⁹ in tertiu celum audiuerat archana verba que nō licent homini loq̄. postq̄ in sup mente excefferat dō et dixerat. **Nā** cōuersatio in celis est. hinc talis **z** tātus regredit ad disponēda cubilia maritoz. ad verbera. ad tumult⁹. ad vincula. **Ubi** qd amplius miremur nescio. vlt s̄b limitatē in cōtēplatiōe. vel humilitatez in actione. vbi deū quodāmō ppter deuz defrens. cupiebat anathema esse a xpo p p̄plo ad xpm trahēdo. **Scriptis** Chri. salu. berrimū de cōpūctione libz. vbi regem dauid mirat **z** extollit supra modū/qui talis erit in actione regiminis regni. cū assiduitate cōpūctionis intime cuius voces. iste sunt. **Tota** die cōtristatus in grediebar. lauiabo p singulas noctes lectū meū. **Fuerūt** mihi lacryme mee panes die ac nocte. **Oculi** mei semp ad dñm. et talia sine numero p psalteriū. **Verū** hoc sibi p̄stabat spūs fortis. quo cōfortari petebat dicēs **Redde** mihi leniciā salutaris tui rē. **Sequit** primens ad actiua. **Docebo** iniquos vias tuas. **Vellem** dare t̄b spaciū q̄ serenissimū. rbo / **mano**z regē compare liceret in hac laude / ipi dauid. **Eū** nanq̄ labor incredibilis actiue vite iugiter exercet. **In** quo nihilominus spūm deuotiōis habitare compitū est p collocutiōes deuotas vsq̄ ad cōpūctionem lacrimosam audientū. **His** oculis vidi et sensi. **Exultans** nūc in spū cōfiteoz tibi pater. q̄ fideliter in actiōe laboranti q̄q̄ pl⁹ intime cōpūctiōis infūdis. quā nōnullis in ociosa vita / cōtēplatiōez hmoi tota sollicitudine industriaq̄ q̄rētib. **Ita** p̄ qm sic hū placitū est ante. **Hū** placituz nō meritū vt nō gloriē ante te stulta p̄sam prio ois carnis. sed qui gloriā in te gloriēf. **Inuenio** p̄terea deuoti Bern. desiderū tale q̄ grām pdicatiōis seu mīstratiōis sic i alios effunderet. nō vt canale qd p̄tin⁹ sic / cas feces retinēs. s̄ vt cōcha plena sup̄effluens seu fons viu⁹ p̄petua vena scaturiens. qui nec facile turbat. et turbat⁹ p̄tin⁹ ad nitore p̄tinū redit. **Ad** quid ita q̄rebat sc̄tus iste. vt nimiz actiō cōtēplatiōis grām nō auferret. **Hinc** est eiusdē ad frēs documentū q̄ in qualibet actiōe meminerit illi⁹ ecclēsiastice cōhortatiōis **Sursus** corda. cui tam veraciter q̄ frequēter vtinā fieret r̄sio **Hēmus** ad dñm. **Quid** q̄ **Antonius** post plenitudinem cōtemplatiōis in de p̄to hauste. ip̄e neq̄ ex occurſu frequēti s̄m

Heremo de spiritu sancto

Acq̄ ex circūstantibus turbis dum alexā/
driam q̄nq̄ venisset / aliquid turbationis
vel molestie sentire se fatebatur? Hoc mira
tus est Dilario / sed tāta tā q̄ radicata sta
bilitate anchonij mens immota manebat.
aut si movebatur cōtinuo redibat in idip
sum. Datur exemplū sensibile de acu nau
tarū / affecta p magnetem. que iugiter redit
ad poli p̄spectū. **H**ac stabilitatem cō
templationis in actione. et actionis in con
templatione. fuisse crediderim in b̄tis gre
go. b̄ndicto et silib̄ plurimis. Q̄d de ipsis
ap̄lis atq̄ discipulis hodierna die factum
nō dubito. Porro de martirib̄ Laurētio
Vincentio et talib̄ / venerabilis Richard^o
sentit eos in medijs ignib̄ addiuvina suspē
sos feruentius q̄ fuerant in p̄spis. Hoc so
nat illa vox Vincentij dū vterq̄ corpus ma
china candēs. Ecce nūc in sublime agor et
oēs principes tuos seculo altior o tyranne
despicio. Q̄d aut̄ in xp̄o patiente nō fuerat
dispansatio fuit p̄ n̄ra redemptioe. Alioq̄n
delectatio interior / corpeam oēm absorbu
isset tristitiam. **R**ursus methaphisican
do cū theologia considero / q̄ hec sp̄s d̄ni
sup̄fluēs repletio stabilit̄ aiām in sp̄ali
tate. eo q̄ a materialitate q̄ fm̄ Arest. male
ficiū op̄at̄. ip̄am magis ac magis purgat et
elōgat. Vincit vt crescēte h̄mōi repletioe
sp̄s d̄ni / ip̄a cupiditatis seruitus lenifera
vel eijciatur penitus sicut in b̄tis. vt immi
nuta languescat vt in viatorib̄ p̄fectis. **S**
Sup̄addamus q̄ sp̄s d̄ni q̄s repleuerit.
d̄nos facit. nō q̄liūcūq̄ rerū sed ois d̄mia
n̄ra sunt inq̄t ap̄ls. Nā q̄ sp̄s dei agunt. hi
filij dei. hi liberi sūt. qz vbi sp̄s d̄ni / ibi li
bertas. q̄ si filij liberiq̄ sunt. heredes eos
esse p̄ns est. heredes q̄dē dei. coheredes au
tem xp̄i. Xp̄m vero d̄nm esse oim / multipli
ci titulo q̄s ambigat. Ac p̄inde q̄s negz eū
coheredib̄ suis oia tribuere abūde ad fruē
dū vel ad obsequiū. **V**lor est ap̄li. **S**am^o
qm̄ diligētib̄ deū oia coopant̄ in bonū. et
sic etiā oia aliena mala. **A**tendat rurs^o hoc
dominū sup̄ corpus p̄riū. q̄d obedit p̄m
p̄re sp̄i sic repleto. longe excellētius q̄ vi
derat Aresto. cuius t̄m hec est sn̄ia q̄ in vir
tuoso oia cōsonant rōni. Datur et ip̄m do
minū sup̄ exteriora in languozib̄ curādis
io subijciēdis demonib̄ et generaliter i mi
rabilib̄ faciēdis. put expedit. vel p̄sonē fa
cienti. vel alijs p̄ q̄bus fiunt. sicut ordinez
nature iā dixim^o gr̄e subditū esse. Q̄d si ita

sensisset Auicē. ponendo mat̄ etiā exterio
rem subditam esse rōnali aie / vbi fundare
nititur magicā naturalē. tolerabili^o dixiss^o
sed altera fuit intentio sua. **C**olligimus
ex p̄missis q̄ ad mox mutatiōem notabilē
in microcosmo. scz in hoib̄ / cōns est muta
tiōes in macrocosmo hoc est in maiori mū
do notabiles fieri. sicut in diluuiō. sicut in
fulminatione p̄tropolis peccatricis. sicut in
horrendo scelere iudeoz p̄ nece xp̄i q̄n sol
obscurat^o est. terra tremuit. petre scisse sūt.
Deniq̄ q̄d dep̄catio assidua motu suo pos
sit hoc et Jacob^o / et eloq̄a sacra / et miracu
la crebra testant^o. Hodiernū inter cetera mi
racula q̄d orantib̄ ap̄lis patratum est.

¶ **Ut qui sollicitat pro** 2

pter hec p̄dicta nōnullos m̄triplex inq̄si
tiōis vel studiositas vel curiositas. **P**ri
ma questio. **Q**uerūt aliq̄ / cur mō sic oli
signa eos q̄ credūt nō sequūtur vt serpētes
collant. vt linguis loquant̄ nouis et. Rū
det Greg. in Om̄el. euāgelij de ascensioe. et
ap̄ls dicēs. q̄ lingue sunt in signū / nō fide
libus sed infidelib̄. **S**ecūda q̄. **Q**ues
rūt qualis illa fuerit linguarū varietas. an
diuersis sonis eadē lingua resonabat. **V**el
an idē sonus / se vario mō intelligibilē red
diderit sicut in audientib̄ erat varietas. **V**i
des sc̄dm̄ magis esse pbabile. **T**ertia q̄.
Amplius q̄rūt si donū hoc linguaz col
latū est m̄terib̄ et marie m̄ri Jesu. sedēti
bus et orantib̄ in cenaculo cū reliq̄s. **A**u
get difficultatem dictum ap̄li. qui docere
mulierem nō p̄mittit sed aliud est q̄d lex cō
munis vetat. aliud q̄d priuilegiata seu pri
uata cōcedit. Itaq̄ maria ap̄loz fuit ap̄la.
Quarta q̄. **A**mplius q̄rūt. si in ap̄lo
rū epl̄is erat donū illius latens energia. vt
p̄ legentū varietate / sese darent intelligi lit
tere / sic lingue. hoc nō optuit. **Q**uinta q̄.
Querūt amplius. an soli ap̄li darēt hoc
mō visibili sp̄m̄ sc̄m̄. pbabile est q̄ sic. q̄s
uis Simō mag^o oppositū putauerit dicēs
date mihi hāc p̄tate. At h̄ de simonia gran
dis possz esse declaratio. scz p̄gim^o ad termi
num. **S**exta q̄. **Q**uerūt aliq̄. si hodi
erna die sp̄s sc̄i repletio cōfirmat̄ ap̄los
nūc doctorifatos sic q̄ peccare nō possent
vel errare. cū de petro dicat paul^o q̄ rep̄b̄s
sibilis erat. qz nō recte ambulabat ad ver
tatem euāgelij. **S**z ccedim^o rep̄b̄sibili
tate fuisse venialem nō mortale. **V**y. q̄d.

Sed cur hac die pentecostes potius q̄ al-
tera datus est sp̄s sanctus? Ut scz eius ignea
lex noua tunc daretur quando vetus dona-
ta est. **O**ctava questio. **C**ur p̄cessit re-
pentinus ac vehemens sonitus? Quia solz
hoc sp̄s bonus facere ad humiliationem.
Malignus ex opposito blanditur ad arro-
gantiam. **N**ona questio. **C**ur cū aplis
z discipulis cohabitabant mulieres. cum a
sanctis p̄ribus postmodū cohabitatio ta-
lis culpata phitāq̄ est? Dentur nūc t̄les in
gr̄a cōfirmati. cōcedet z b̄mōi cohabitatio.
Sed hec rara avis est in terris. **I**. q̄o.

Letoz quō dicit sp̄s sanctus docuisse di-
scipulos oēm veritatē. cū hoc sit appriatus
filij. cū p̄terea mltas veritates philosophā-
tium nescisse videat. vt geometriam astro-
nomiam? Rūdent doctores q̄ scriptura sa-
cra p̄ antonomasia dicit oīs veritas. In q̄
sup̄ba cōfunditur nōnullorū garrulitas.

Undecima questio. **S**olicitat alios
inquisitio de sp̄s sancto. Quorū qualibz mōis
mittitur q̄b̄illabit. z quō p̄cedit a p̄re et fi-
lio. z hic de sc̄smate grecoz plurima. Quō
remissiones peccatoz facit sp̄s sanctus. **A**ssi-
detur plenitudo p̄ntis ecclesiastice sine spi-
ritu sc̄to gratificante seu sine gratia gratum
faciēte. qm̄ hic gr̄adis laq̄us hereticoz vt
videm⁹ in hoc cōcilio. **D**uodecima q̄o.

Rursus q̄ z q̄les sunt irremissibiles i spi-
ritu sc̄to blasphemie. z de distinctioe donoꝝ
iter se a p̄ritibz b̄itudibz z fructibz. **X**ij. q̄o.
Ite p̄ q̄ signa cognoscit aduētus sp̄s sancti
cti in mētē. Quibz insup̄ argumentis seu
regulis p̄bant sp̄s si ex deo sunt. **X**ij. q̄o.

Deniqz si q̄s possēt scire certitudinalit̄
de se vt altero q̄ b̄at sp̄m̄ sc̄m̄ cū videam⁹
hereticos p̄mptos ad moriēdū plus aliq̄n
q̄ fideles catholicos z vñ p̄cedit hoc. **V**i-
det enī qn̄qz in ip̄is hereticis gaudium ad
mortē. sed auidū efferū plenū desperatiōis
z interne cōsolatiōis vacuū. In ip̄is vō ca-
tholicis martiribz gaudiū est charitate cō-
ditū. humile. patiens benignū. plenū speat̄
qz fiducia. interi⁹ suauiter consolante.

Alia magis z magis occurrebāt specu-
latiue tractādā. sed aliud tps z aliū locū ex-
postulat. **I**pa tetigisse satis fuerit. **S**ini-
amus tādē in orōe z aduētū sp̄s sancti in nos
de p̄cātes dicam⁹ eidē. **V**eni sc̄e sp̄s. qm̄
in die bona venim⁹ ad te. reple tuoz corda
fidelit̄. z tui amoris in eis ignē accēde. qm̄
ignē misit dñs in terrā z voluit vehemētē

accēdi. vt celestibz desiderijs accēsi. fontem
vite sitiamus z ad ip̄m veniam⁹. p̄stāte eo
qui est benedictus in secula. Amen.

Quā dies pentecostes dies est iubilans
gracie remissionis z indulgētie. rōabiliter
indulgētiā nūciari solitas denuncio.

ExPLICIT sermo factus corā cōcilio con-
stantien. p̄ dñm **A**cellariū p̄sien. In die
sc̄to p̄te. vij. Julij. Anno dñi. **D**.ccccxvi

Incipit tractatus

p̄tilis z valde notabilis eiusdez magistri
Joh. de gerson de p̄ntibz dñi **J**esu verbis

Venite ad me oēs qui labora-
tis z onerati estis z reliqua
Salutare nobis est fr̄es cha-
rissimi cū omni veneratione
p̄dicare cū nulla t̄m possimus
rōne p̄prehēdere magnū hoc pietatis sacra-
mentū qd̄ manifestū ē in carne z apparuit
in mūdo q̄ vicz ihs xp̄us venit in hūc mū-
dū p̄ctōres saluos facere z q̄rere qd̄ pierat.
Venit aut̄ non qualis erat a principio cre-
ator z iudex omniūz seculoz. sed q̄lis nob̄
cōgruebat. sicut speciosus forma p̄ filijs
boim. ita copiosus z diues in mia. sup̄ om-
nes qui inuocant illum. Venit tanqz sal-
uator. p̄ p̄ditis. redēptor. p̄ captiuis. rex. p̄
militibz. dñs. p̄ seruis. diues. p̄ paup̄ibz. me-
dicus. p̄ egrotis. vbi sicut nullū ab infirmi-
tate liberū inuenit. ita p̄ saluatiōe oīm ad-
uenit. Venit flos floꝝ dux moꝝ. venie ve-
na. fons pietatis z gratie. patēs domui **J**a-
cob. in absolutiōem p̄ctōꝝ z menstruare.
Venit tanqz doctor bon⁹. magister pi⁹. p̄d-
icator veritatis z mie. mitis z humilis cor-
de. Venit de solio maiestatis de sinu dī pa-
tris. z qd̄ ibi hauserat de fonte pietatis. **B**-
eructauit nobis. **E**t qd̄ hoc eē potuit ni-
si charitas? **I**pa est q̄ sola cōmouit viscera
mie dei nostri. q̄ mitteret nob̄ liberatorem
z p̄pugnatorē qui liberaret nos de seruitu-
te diaboli q̄ opp̄si eram⁹. **T**estat h̄ aplis
vbi ait. **P**ropter nimīā charitatē suā q̄ di-
lexit nos. deus pater fillū suū misit. **I**te p̄-
prio filio suo nō pep̄cit. **H**ac charitate sua
vrgēte dei fili⁹ venit de celo. hac vrgēte su-
sp̄edi se p̄misit in ligno. **H**ac vrgēte descen-
dit vt suos educeret q̄ captiui tenebantur i
inferno. **H**anc ipse et verbo docuit. et
exēplo cōfirmavit. et p̄rij sanguinis effusi-
one signit. **H**ac significauit z loco. **V**erbo